

Ősi templomok csodája – kőbe faragott mosolyok Kajuraho

A Csandéllák építették ezeket a templomokat időszámításunk szerint 950-1051 között. Királyságuk éppen kívül esett a hódító muszlimok útvonalán, ennek köszönhetően nagyszerű templomaik nem estek áldozatul az iszlám képromboló haragjának. Ez alatt a száz év alatt 85 templomot építettek, közülük 22 áll még a mai napig is. Elgondolni is elképesztő: száz év alatt nyolcvanöt templom! Csak összehasonlításképpen: a párizsi Notre-Dame templomot 1163-ban kezdték építeni, és 1345-ben fejezték be. A reimsi székesegyház 1211-től 1427-ig épült. A spanyolországi burgosi bazilika 1221-1567 között, tehát 346 éven keresztül készült. Rendben van, hatalmas templomokról van szó, mindhárom az óriások közül való! De mégiscsak egyetlen épület, ha mégoly hatalmas is. Itt azonban nyolcvanöt templom, és micsoda templom? *„Az összes templom közül a legnagyobb és leghatásosabb a Sivának szentelt Kandarija Mahádéva-templom, mely talán 1017-1029 között épült.*

Falának minden négyzetcentimétere megfaragva.

*A négy méter magas talpazaton álló templom harmincegy méteres **sikharája** uralja a környéket, és szinte vibrál a felületét borító sűrű **gavák**sa-szövedéktől. A központi **sikhara** körül több mint nyolcvan miniatűr torony csoportosul, s tör lendületesen egyre magasabbra, mint a Méru hegy csúcsai.” – idézem az Időtlen India című albumból, Marilia Albanese kitűnő munkájából. A templomokat 1840-ben fedezték föl az angolok a dzsungel mélyén, de csak az 1920-as években kezdtek hozzá a restaurálásukhoz.*

Ragyogó zafírkék az ég, hét ágra süt a nap. Ezt a délelőttöt arra teremtették az istenek, hogy a templomok között töltsen a napot. Néhány száz rupi a tárcámba, fotófelszerelés, és már itthon sem vagyok. Türelmetlenül, gyorsan eszem valamit reggelire, még az evés utáni teázás szertartását is egész rövidre veszem, nincs türelmem üldögni, valami hihetetlen, mágikus erővel vonzanak a templomok.

A Lakshmana templom van legközelebb a bejáráshoz, efelé indulok, élvezve a gyep, az ismeretlen fák és virágzó bokrok ezer zöldjét, a virágok rózsaszínjét, kékjét, pirosát. A szikrázó

ég előtt, az üde zöldből kiáltó ellentétként tornyosulnak elő a sárga, az okker és a barna minden árnyalatában a hatalmas homokkő csodák. Nehéz megfogalmazni: hatalmasak ugyan, de nem nyomasztóak; lenyűgözőek, de nem nyomnak el. Shikarájuk ívén szárnyalni lenne kedved föl, a Méru-hegy csúcsa felé, a Világ Tengelyére.

Bár olvastam valahol, hogy a teljes Káma Szútra van a falakra faragva, nem a szexualitás vonz. Most persze saját szememmel látom, hogy hülyeség volt az, amit olvastam. Valóban, látható nem egy úgy nevezett *mithuna-pár*, azaz egészen különleges testhelyzetben szeretkező alakok, de a templomok faragványai nem szexuális tartalmúak. Azaz egészében véve nem azok. Még hogy Káma Szútra! Ezeket a *mithuna-párokat* keresgélnem kell a faragványok között. Nem, rosszul írtam: nem faragványok ezek, hanem hihetetlen aprólékossággal kidolgozott, erotikától túlfűtött, az életet teljes egészében megélő, sugárzó, mosolygó, élő kőalakok; időtlenek, kortalanok, isteniek. Brahma, a Teremtő, és Visnu, a Megtartó keze nyomát vélem felfedezni a szobrok testén. Bágyadt bujaságuk, csodaszép testük tudatában, félig lehunyt szemmel mosolyognak rám a magasból. Istenek és istennők, bár attribútumaik alapján sem ismerem föl őket; isteni táncosnők, égi leányok. Ingerlően hívogató, picit telt testük lágy vonalain csillan meg a Nap fénye. Fésülködnek, szépítkeznek, táncos mozdulatokkal incselkednek. Siva szerető ölelésben tartja feleségét, Párvatit; ujjai közül előkandikál az istennő mellbimbója. Máshol komoly arcú férfiak és nők néznek szembe az idővel, dacolva Siva, a Pusztító akaratával. Elefántos frízek, harci jeleneteket ábrázoló szalagok futnak körbe a templom falán. Minden kő csodásan megfaragva; csipkék és indák, kacsaringók és kockák, fények és árnyak; vörösök és mélybarnák.

Fölmászom a Laksmana szentélyébe. Fantasztikus faragású gópuramon – díszkapun – át léphetek be a szentek szentjébe. Sötét van és hűvös. A hátamban érzem a kinti, meleg fuvalatot, lágyan tol előre az Isten elé. Körülöttem, felettem szobrok tűnnek elő a homályból, az Isten kifürkészhetetlen arca dereng előttem. Szinte hallom a kagylókürtök, sípok, dobok hangját, érzem a füstölők bódító illatát.

Megtörik a varázs: kintről japán csivitelés, az idegenvezető fura angolsága szűrődik be a templom belsejébe. Bár az előbb még, szívem szerint, leborultam volna az isten előtt, most ugyancsak igyekszem kifelé. Ne is lássam, ahogy szentségtörő turisták tapodják az évszázados köveket; kuncogva vagy álmétkodó ceccegéssel mutogatják egymásnak az istenség szobrát; engedelmesen fordulnak jobbra és balra a guide keze irányát követve, és rendületlenül kérdezzetik az istenek neveit, amiket pillanatokon belül amúgy is elfelejtenek. Elkápráztat a napfény, meg is torpanok a lépcső tetején, pislogok, mint odújából kizavart bagoly. Kínkeservvel indulok lefelé a meredek lépcsőn, zokniba bujtatott lábam nem állja a kő forróságát és rücskeit. Észak felé tartok, a Párvati-templomhoz. Siva felesége különösen vonz. Neve varázsszó a fülemnek, elringató boldogságot jelez, simogató gyönyört. Remélem, az isten nem sújt agyon gondolataim miatt. A templom kicsiny, otthonos, olyan párvatisnak érzem. Innen nyugatra pillantva egymás közelében álló három templom is magasodik a fák koronája fölé. Egy platón állnak, de kiemelkedik közülük a Kandarija-Mahádéva, ez a Sivának szentelt, és talán a templomkert legnagyobb és leghatásosabb temploma. olvastam valahol, hogy egy pihent agyú angol kutató megszámlolta, összesen hány szobor található a templomon. Több mint 1000 jött neki össze, amiből háromszáz-valahány az épület belsejét, a többi a külső falát díszítette. Majd' két embernyi magas a talapzat, amin épültek ezek a templomok. A középső – mint olvasom a tájékoztató táblán – csupán a bejárata egy elpusztult templomnak, a Dzsagadambinak. Előtte oroslán áll, vagy inkább guggol, jobb mellső lábát egy asszony fején nyugtatva. Azaz én látom így, elképzelhető, hogy támad a hatalmas hím, bár a pofája eléggé barátságos. Ahogy sétálok az épületek körül, mozgásra kapom fel a fejemet. Egy csíkos mókus légtornázik a szobrok lábai körül, derekukon. Lépek egyet feléje, futtában megtorpan, két hátsó lábára ágaskodva pillant le a párkánykő széle fölött. Kicsit oldalt fordítja a fejét, rám makkant

kettőt, aztán a félelem legkisebb jele nélkül elinal. Hozzászokhatott a bábész kétlábúakhoz, nem törődik velem.

Leülök egy padra egy fa árnyékában. A meleg szellő vízpermetet sodor rám – öntözik a pázsitot, azért ilyen üde – ami igen jól esik. Nem hoztam magammal innivalót, a többkarú Sivának kellene ahhoz lennem, hogy még azt is cipeljem. Így csak behúzódok az árnyékba, nézelődöm, élvezem ezt a végtelen nyugalmat, ami betölti ezt a kertet. Innen egy csomó templomra kitűnő a rálátásom. Csodás a látvány; a csöndet egy-egy páva rekedt kiáltása töri meg. Ember alig mozog, néhány kertész pihenget nem messze tőlem. Szunyókálnak, cigarettáznak, s hogy beszélgetnek, azt is csak rövid gesztusaikból látom.

Nagyon hasonlítanak ezek a templomok egymásra, bár nem egyformák – nem is lehetnek azok – amin nincs mit csodálkozni, hiszen összesen 150 év alatt építették őket. Egy dinasztia, a Csandéllák, akik a Holdat – Csandrát – tekintették ősüknek; egy építészeti iskola; egy korszak. Az ezerszázas években hanyatlásnak indul itt minden, 1300 körül már a moszlim hódítók uralják a vidéket; Kajuraho templomait pedig elnyeli a dzsungel.

Csak itthon, a szállásomon veszem észre: bizony, nagyon erősen sütött délelőtt a Nap. Piros-barna vagyok, rövidesen nem lehet megkülönböztetni az itteniektől. Ha még a hajamat is leengedném, farmer helyett valami vászondarabot tekernék a derekamra, és megpróbálnék mezítlábalni, bárki bizvást shadunak, hindu szent embernek nézhetne. Nem pályázom ilyen babérokra, így letusolok, és indulok a Ganesh Restaurantba, begyakorlott étterembe, ideje ebédelnem. Fantasztikusak ezek az emberek. Tegnap, falubeli csavargásom következtében innen is, onnan is rám szól egy-egy vidor hang: Hello, hungarian! How are you? Do you want bananas? (Helló, magyar! Hogy vagy? Kérsz banánt?) Cipeltek tegnap üzletről üzletre, vásároltatni akartak mindenféle vackot, internet-pontokat mutattak, kikérdeztek: ki fia-borja vagyok? Végül is vettem egy csomó banánt, jól is esett este, naplóírás közben. Most nem kérek semmit, ebédelni megyek, válaszolom a kérdezőknek. Jó étvágyat! – veregetik meg a hátamat, aztán ki-ki megy a dolga után. Ebéd után leballagok a falu tavacsájához, a Sibsagar-tóhoz. Nem is tó ez, csak amolyan nagyobb kerek tócsa, úgy 100-120 méter lehet az átmérője. Viszont csak itt-ott csillan elő fekete vize a tükrét elborító lótuszmező alól. És rengeteg virág! Bimbó, félig kifeslett, teljes rózsaszínben pompázó. Viszont rengeteget levon a műélvezet értékéből az a nem kevés műanyag flakon, ami a kevés szabad vízterület felszínén úszik. Hiába, no, nem tartozik India erősségei közé a tiszta környezet. Bár a templomkertet nagyon óvják, ápolják, de nem szabad megfélekezni arról, hogy az a Világörökség része. A Sibsagar-tó nem az. A falu méretein töröm a fejem. A szállodás legény állította, hogy körülbelül 10.000 ember lakja Kajurahot. Nem nagyon akarom elhinni, összesen van, talán négy kiépített utcája. Igaz, a régi faluban még nem jártam, az a keleti templomcsoport körül terül el, de ezt a tízezret mégis sokallom. Tévedés, dehogy vágyom egy tízmillió városba, mint Calcutta, vagy Delhi, vissza – sőt, ez a falu igazi felüdülés a nagyvárosok után. Még a mi fogalmaink szerint is falucska, lám, mára csomó emberrel már köszönő viszonyban vagyok. Valószínűleg afféle települési központ lehet Kajuraho, és a többi, hozzá tartozó kistelepüléssel, tanyákkal együtt lehet annyi lakosa, amennyit a fiú emlegetett. Én minden esetre nagyon elégedett vagyok a méreteivel, rég volt részem indiai településen ilyen nyugalomban. Nyugodt, tempós az élet, autó alig jár, riksa sem sok, az is ember hajtotta, kerékpáros jármű turisták számára; a helybeliek inkább kismotorokkal furikáznak. Ezek, persze, ugyanúgy túlkölnek, mint a nagyok, de nincs sok belőlük. És ami nagyon lényeges, bár a magyarázatát nem tudom: nem látok koldust. Nincs! Megyek az utcán, aminek egyébként nem tudom a nevét, körülöttem viháncolnak a lurkók, de egy sem szalad oda hozzám pénzért. Pedig nem sok fehér embert lehet most látni. Őket pedig mindenütt körbekapják a koldusok. Itt azonban nem. Szóval nyugalom van, viszonylagos csend, és nagyon meleg. Az ég már nem is opálos, inkább szürkébe hajló, lehet, esni fog. Éppen indulnék földérinteni a templomkerten túli falurészt, amikor megáll mellettem egy motoros srác. Tizennyolc-húsz év körül lehet, jó képű, barna, hindu legény. Átesünk a szokásos „Where did

you come from, Sir?” udvariassági formulán, aztán – meglepetésemre, hiszen ilyesmi először fordul elő – leállítja a motorját, és meghív egy teára hozzájuk, hogy bemutassa a testvéreit és az anyukáját. Úgy érzem, semmi okom bármi rosszra is gyanakodnom, így bizalommal követem. Nem megyünk messzire, egy közeli sikátor elején álló házba vezet be. Tiszta az udvar, nagyon tiszta a szoba is, ahová beinvitál. A falakon nagyméretű, színes Ganesh, Hanuman és Siva nyomatok; az ajtó közelében egy öreg mámi üldögél kopottas szariban, ő a „gran’ma”, a nagymama. 72 éves az öreganyám, fekete szemével leplezetlen kíváncsisággal mér végig. Két lány, a húgok, az egyik tizenhét, a másik tizennégy éves. Szépek, no. Kisvártatva előkerül az anya is, teát hoz, tejjel, jól megcukrozva. Az én ízlésemnek kicsit émelygős, de ha ők így szeretik... Beszélgetünk erről-arról. Kiderül: összesen kilencen vannak testvérek, öt bátyja már házas, ők is itt laknak a családjikkal. Jó nagy ez a zárt udvar, kényelmesen el is férhetnek. Sajnálom, hogy nem láthatom az egész familiát, szép, nagy család lehet. Újdonsült barátom elmondja, hogy egész jól beszél olaszul, franciául és – természetesen – angolul és hindiül. Kérem tőle, miért nem tanul valami egyetemen? Motorszerelő egyébként. A már többször hallott választ mondja: a magánegyetemek megfizethetetlenül drágák, az állami egyetemeken kapott diploma pedig nem sokat ér. Az öccs is itt serteperél körülöttünk, a lányok is, ők is belebeszólnak a beszélgetésbe. Elég sokáig elüldögélek ennél a kedves családnál, így a felfedező utamból semmi sem lesz. Hazafelé menet összeakadok fiatal házigazdával. Hazakísér, és végig az úton arra akar rábeszélni: béreljem ki holnap a kocsijukat, mindent, de igazán minden érdekes és érdemes látnivalót megmutatnak, ami csak akad Kajurahoban. Nem fogadom el, mert – bár ezt nem mondom neki – spórolnom kell. Inkább gyalog járom be a falut, esetleg kerékpár-riksával. Ez jobb is, olcsóbb is, mint egy bűdös autóban zötykölődni ebben a hőségben. Nem sokáig maradok otthon, végül is csak pénzért jöttem haza. De ha már itthon vagyok, végzek egy kis házi munkát is: beszedem a tetőteraszról a megszáradt ruháimat. Nem telik el sok idő, már újra a templomkert kerítésénél járok. Szívem szerint újra bemennék, de az újabb öt dollár kiadás lenne, így megelégszem azzal, hogy távolról szemlélem templomaimat. Elég hosszan sétálok észak felé, felfedezek egy Régészeti, a közelében egy Törzsi Művészeti Múzeumot. Ezeket holnapra hagyom, nem szeretném, ha összekeverednének a fejemben a látottak, így visszafordulok. A templomkert sarkán találok egy táblát, amin a „hang és kivilágítás show naponta 7.30-tól angolul, 9.30-tól hindiül” hirdetést olvasom. Ezt látnom kell! Pont szemben a Vishvanáta-templommal egy igen kedvemre való éttermet pillantok meg, a Blue Sky Restaurantot, aminek teraszáról egy kicsi terasz – épp egy asztalnyi – az út menti fa koronájába nyúlik bele, ráépült a faágakra. Ki is írják: Treetops Terrace. Innen fogom ma este végigélni a showt. De ha már itt vagyok, eszem is valamit. Sajnos, a Fatetőt elfoglalták mások, így a teraszon ülök le. Sült padlizsánt rendelek kókusz-szószban. Ilyent még nem próbáltam, pont itt az ideje. Miközben várom, hogy elkészüljön az enivalóm, feltámad a szél. Nem ám csak úgy, tréfaképpen, nem bizony! Olyannyira megtáncoltatja a Fatetőt, hogy az ott ülők visítva szaladnak le, ugranak be az étterembe. De én is utánuk ám! Az is megfordul a fejemben, hogy hazafutok, az ablakomat ugyanis nyitva hagytam. Végig sem gondolom a dolgot, elered az eső. Maradok tehát, nyugodtan megeszem a vacsorámat – igen ízletes – megiszom rá egy teát, s mire végzek mindennel, az eső is eláll. Nem volt ez sem sok, sem heves, csupán egy futó zápor. Mikor hazaérek, látom, hogy a tulaj, a papa, türelmetlenül, toporogva vár. Láttam letről a nyitott ablakot, attól fél: elázott a szoba. Föl is jön velem, de semmi beázás. Nem északról, amerre az ablak nyílik, hanem kelet felől vágott az eső. Megnyugszik az öreg, de arra kér, hogy ha legközelebb elmegyek, csukjam be az ablakot. Ezen ne múljon!

Július 13.-ára, keddre virradtam. Csütörtökön kellene odébbállnom, így már csak, a maival együtt kettő, esetleg két és fél napom van Kajurahoban. Nem szívesen gondolok az elutazásra, hiszen néznivalóm is van még elég, meg élvezem is ezt a nyugodt folyású életet. Miközben a fürdőszobában ténykedem, észreveszek a testemen egy csomó piros kiütést. Rózsahimlőt szedtem össze, vagy mi ez? Lehetetlen, hiszen átestem már ezen a kóron! Nyugodt

folyású élet? Hirtelen ötlettel szétdobom az ágyam. Meg is találok a tetteseket: jóképű, fürgé, apró, barna népség – véremtől jól lakott, de egyáltalán nem ellustult bolhák. Gyönyörű! Úgy nézek ki, mintha vörös mákkal szórtak volna be. Vegyek föl farmert, hosszú ujjú inget ebben a hőségben? Egy fenét! Szégyellje magát az, akinek bolhái vannak, ne az, akit összecsíptek! Lám, megint az európai gondolkodás. Itt, némelyik vallásban, például a dzsainában ezeknek a jószágoknak lelkük van. Valakik, rossz karmájuk folytán bolhaként születtek újjá. Akár még büszke is lehetnék, hogy tápláltam őket! Egészségetekre, fiúk! – és ezzel napirendre térek a dolog fölött. Irány a Ganesh, paneer tikkát – rántott kecske vagy bivalytúrót, nem tudom eldönteni – eszem.

A Régészeti Múzeum kiállítása roppant érdekes. A templomokat benőtte a dzsungel. Ahogy már írtam, a 20-as években kezdték meg a restaurálásukat. Ez a 22 templom maradt meg többé-kevésbé épen. A többi köveivel pótolták ezek hiányait – láttam a platókon a pótlások nyomait: oda nem illő mithuna-szobrokat, párkányzatokat illesztettek a hiányokba. A múzeumba azok a szobrok kerültek, amik annyira szépek és épek lehettek, hogy nem áldozták fel őket a munkálatok során. Így, egészen közélről nézve még fantasztikusabbak, mint a helyükön. A hajfonatok, a férfiak szakáll-, és bajuszszőrei, a női szobrok mellbimbói mikrobiológiai pontossággal kifaragva; a nyakláncok, az ékszerek szinte csiszolva. Hány ember, milyen képességű szobrászok kellett ehhez a hihetetlen munkához? De nem csak kőfaragók, mérnökök kellett ide, hanem látványtervezők is, munkaszervezők, szállítók, a jó ég tudja, kik még? Elképesztő belegondolni is.

A Törzsi Művészet Múzeumába – miután megnéztem az udvarára kiállított fura, szupernaívnak tűnő szobrokat – nincs nagy kedvem benézni. Valahogy olyan irdatlan távolságot érzek a *jóginik* és a *szuraszundarik* (női istenségek, és páratlan szépségű égi lények) gyönyörű szobrai és ezek a bicskával, baltával megfaragott boszorkák és állatalakok között, hogy úgy döntök: nem ismerkedem meg a dzsungel mélyi művészettel. Inkább hazafelé veszem az irányt. Majd délután kezdek magammal valamit. Borulgat is, hőség is van, valamerre változnia kell az időnek is.

Délután 3 felé jutok döntésre: újra elmegyek a Sibsagar-tóhoz, bejárom a környékét. Éppen csak kiteszem a lábam a guest house-ból, amikor elkezdi esni az eső. A hatalmas vízcseppek palacsintaszerűen toccsannak szét a porban, de ez még csak az invocáció. Ami ez után következik, az már a cselekmény java. Felrohanok a szobába, előkapom a kamerát: ezt meg kell örökíteni! Az ég mélyszürke, a szél füttyöl, tépi a fák koronáját, az eső pásztákban ömlik, zaja és a mennydörgés dübörgése elnyom minden egyéb hangot. A hőség alább hagy, egészen lehűlt a levegő. A környező hegyeket elnyelte a fürgeteg, ellátni talán százötven méterre lehet. De – mint minden tisztességes monszuneső – ez is tudja, fél óra elég belőle. Háromnegyed négykor eloszlanak a felhők, s ha nem is teljes ragyogással, de előbukkan a Nap, meleg lesz, gőzölög az egész világ.

Riksát fogok, kivitetem magam a keleti templomcsoporthoz. Valami kasszafélét keresek, hogy megváltsam a jegyemet, megkérdezzem a videózás árát, de erre itt nincs szükség. Ingyen mehetek be a kert területére. Hozzám csapódik egy ör, igen segítőkész. Ezek a templomok inkább a dzsain isteneknek épültek, Pársvanáthának, Ádináthának, de falaikon ugyanúgy megtalálhatóak az ind istenek is. Brahma Szítával és Hanumannal, a Trimurti, azaz Brahma, Visnu és Siva. Visnut – itt tudom meg – a korong alakú kagylókürtről és a buzogányról lehet fölismerni. Megengedi, hogy belépjek – cipőben! – a Pársvanátha-templom szentélyébe, és videóra vegyem az isten fekete márvány szobrát. Feje fölé emelkedik a 9 fejű kobra. Nem olyan hatalmasak ezek a templomok, mint a nyugati csoport épületei, de ugyanazzal a műgonddal faragták ki az alakokat, a frízeket. Ádinátha kicsi templomának sikharája viszont egyedülálló. Valóban olyan, mintha csipke lenne. Távolról teljesen dísztelennek látszik, ha azonban közel mészhozzá, belekápázik a szemed az aprólékos faragványok szemlélésébe. Érdekes, hogy nem látok a falakon mithuna-párokat. Lehet, csak elkerülték a figyelmemet, ami

nem valószínű; lehet, nincsenek is. Ezt elfelejtem megkérdezni kísérőmtől, viszont megtudom tőle, hogy azt a furcsa alakú hegyet Fogsor-hegynek hívják. Valóban hasonlít egy alsó álkapocs jobb oldali részére. A hegygerinc két rágó és négy metszőfogat mintáz. Allítólag bejárta motorkerékpárral, sűrű erdő, mély szakadékok találhatók arrafelé. Valahogy visszakanyarodunk az istenekhez, s mikor elárulom neki, hogy kedvencem Ganesha, menten meginvital a bejárat melletti üzletbe, fivére boltjába. Áruk tömege fogad, istenektől kezdve a kulcstartókig, evőpálcától a képeslapig. Leültet, teával kínál, megvételre ajánlja a 70 centis márvány Ganeshtől kezdve az arasznyi fa Ganeshig a teljes készletet. Miközben pakolja elém az isteneket, én könyveket lapozgatok, mert azok is vannak itt. Kezembe kerül például India madárvilága – nagyon csábító. Miután azonban 50 dollárról kezdi az alkut, fájó szívvel ugyan, de leteszem a könyvet. Bizony, 10 dollárom sincs erre a célra. Megiszunk még egy csésze teát, aztán búcsúzkodni kezdek. Ragaszkodik hozzá, jöjjen ki holnap délelőtt, itt lesz a fivére is, nyilván ő tud mutatni olyan dolgot, ami elnyeri a tetszésemet. Meg – ha gondolom – elmehetünk a motorjával a Fogsor-hegyhez. Ez utóbbi ajánlata csábító, de én holnap már Agra felé szeretnék utazni.

Sötétedik már, asztalomon előkészítve fényképezőgép, kamera; teámat kortyolgatva várom a Blue Sky teraszán a templomok díszkivilágítását. Hindu templomi zene vezet be a látványosságot. Az éjszakából előlép egy-egy sikhara kéken, sárgán, borvörösen megvilágítva, de bizony ez a látványosság nem a kívülről kukkolóknak szól. A szöveg olyan halk, hogy elnyomja az utca nem is túl erős zaja, a fények pedig? A reflektorok a templomok nyugati, tehát hátsó frontját világítják meg, holott az épületek tájolása kelet-nyugati, azaz a kapuzatok mind keletre, a felkelő Nap irányába néznek. Én is erről látom őket, így a színes fények játékból gyakorlatilag semmit nem élvezhetek. Így a Visvanátha hatalmas tömbje teljes sötétségben marad, csak a sikharája körvonalai ugranak néha elő színesen az éjszaka sötétjéből. Azoknak a kiválasztottaknak, ha vannak egyáltalán ilyenek, akik ki tudták fizetni a nem is tudom mennyi pénzt a show-ra, biztosan csodálatos látványban van részük. Nem tudom, mennyibe kerülhet a belépő éjszaka, hiszen annyira biztos voltam abban, hogy a Sky teraszáról remekül megfigyelhetem az egészet, hogy nem is jártam utána. Bár, ha a jegy annyi, mint a nappali látogatásé: 250+25 rupi, akkor így is, úgy is a Blue Sky terasza marad. Sajnálom, hogy nem láthatom teljes szépségében a dolgot, de most már nem tehetek semmit. Holnap indulnom kell tovább. Agra vár.